

ECCE! Eerste Hulp bij Calamiteiten van Cultureel Erfgoed in Antwerpen, Gent, Leuven en Mechelen resulteert in afgewerkte calamiteitenplannen voor 32 erfgoedorganisaties

Het afgelopen jaar werkten 32 erfgoedorganisaties in Antwerpen, Gent, Leuven en Mechelen in netwerkverband aan een calamiteitenplan voor de eigen organisatie. Het resultaat: 32 duidelijke en concrete actieplannen om calamiteiten te voorkomen of, in het slechtste geval, om de schade te beperken. Een permanent netwerk verzekert de blijvende samenwerking op vlak van preventieplanning en onderlinge hulpverlening.

Praktische maatregelen en een calamiteitenplan

De brand in de Sint-Pieterskerk in Galmaarden (12 mei 2008). De brand in de Universiteitsbibliotheek van de Technische Universiteit Delft (13 mei 2008). De actualiteit van de voorbije maanden toonde het meermaals aan: ook kerken, bibliotheken, musea en archieven blijven niet gespaard van calamiteiten en dit met alle gevolgen van dien. Niet enkel het gebouw kan schade lijden, maar vaak gaat bij een ramp ook een aanzienlijk deel van de waardevolle collectie verloren. Een gefundeerd calamiteitenplan voor erfgoedbeherende instellingen moet dit trachten te vermijden. Naast een reeks preventieve maatregelen voor de veiligheid van personen, gebouw(en) en collectie(s), bevat het concrete procedures die op het moment dat er zich toch een calamiteit voordoet, de schade moeten beperken en ervoor moeten zorgen dat er efficiënt en doeltreffend gehandeld wordt. Een nauwe samenwerking met de hulpdiensten is hierbij absoluut noodzakelijk.

Het project 'ECCE!'

Na een proefproject in Antwerpen en Mechelen in 2005, werd in 2007 een nieuw samenwerkingstraject opgestart. De erfgoedcellen van Antwerpen, Gent, Leuven en Mechelen en FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, sloegen hiervoor de handen in elkaar. Voor de technische begeleiding zorgde Optimit, een onafhankelijke onderneming voor veiligheidsadvies. Binnen elke stad werden de deelnemende erfgoedinstellingen samengebracht met de lokale hulpdiensten om daarna in een interstedelijk verband het traject aan te vatten. Het project kreeg de naam 'ECCE!', afkorting van *Eerste hulp bij Calamiteiten van Cultureel Erfgoed* en Latijn voor 'hier ben ik!'. Hiermee symboliseert 'ECCE!' ook de voorbeeldfunctie en de bereidheid van alle participanten om 'er te staan' in geval één van hen in nood verkeert.

Vier gezamenlijke infosessies

In vier gezamenlijke sessies (Antwerpen-Mechelen en Gent-Leuven) kregen de deelnemers tekst en uitleg over calamiteitenplannen en werden ze begeleid bij het opstellen van zo'n plan voor hun eigen organisatie. Terwijl elk calamiteitenplan op maat gemaakt moest worden, konden via deze ontmoetingsmomenten ideeën, vragen en tips gedeeld worden. Deze informatie-uitwisseling werd nog kracht bijgezet door een gezamenlijk ECCE! e-forum.

Inhoud en structuur calamiteitenplan

Een calamiteitenplan gericht op preventie, snelle detectie en snelle en juiste reactie, dient door alle medewerkers van de organisatie gedragen te worden. Daarom start elk calamiteitenplan met een beleidsnota waarin de verantwoordelijke directie haar 'commitment' verklaart. Daarnaast bevat een volledig calamiteitenplan een identificatiefiche van de erfgoedinstelling, een doordachte risicoanalyse (een kans- en effectenberekening van mogelijke calamiteiten), up to date contactlijsten die vastleggen wie intern en extern verwittigd moet worden bij een bepaalde ramp, een opsomming van de aanwezige technische en brandblusvoorzieningen, en ten slotte een lijst met instructies en concrete alarmprocedures.

Een blijvend geëngageerd netwerk

Fase één van ECCE! is nu afgerond: de verschillende deelnemende erfgoedorganisaties hebben hun plan klaar. Toch is dit geen eindpunt. Een calamiteitenplan blijft immers enkel bruikbaar als het voortdurend geactualiseerd wordt. De opmaak van zo'n plan houdt dus meteen ook het engagement in om er in de toekomst verder aan te werken. Alle ECCE!-deelnemers verklaarden zich hiertoe bereid. De erfgoedcellen van Antwerpen, Gent, Leuven en Mechelen en FARO op hun beurt zullen het

opgebouwde netwerk blijvend ondersteunen en verder uitbreiden. Het ECCE! e-forum blijft hiervoor een belangrijk instrument. Erfgoedorganisaties die geïnteresseerd zijn in het ECCE-project kunnen contact opnemen met FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw (www.faronet.be) of met de betrokken erfgoedcellen van Antwerpen, Gent, Leuven en Mechelen (www.erfgoedcellen.be).

Deelnemers

Antwerpen:

- Onze-Lieve-Vrouwekathedraal
- Sint-Andrieskerk
- Sint-Carolus Borromeuskerk
- Sint-Jacobskerk
- Sint-Pauluskerk

Coördinatie en ondersteuning: Erfgoedcel Antwerpen, Monumentale Kerken Antwerpen (MKA), politie en brandweer Antwerpen.

Gent:

- Amsab – ISG
- Archief OCMW Gent
- Archief Zusters van Liefde JM
- Bisschoppelijk Seminarie, Bibliotheek
- Hogeschool Gent, Bibliotheek en Archief Conservatorium
- Liberaal Archief
- Provincie Oost-Vlaanderen, Provinciaal Archief
- Stadsarchief Gent
- UGent, Universiteitsarchief
- UGent, Universiteitsbibliotheek

Coördinatie en ondersteuning: Erfgoedcel Gent (Gent Cultuurstad vzw), politie en brandweer Gent.

Leuven:

- Bibliotheek godgeleerdheid Maurits Sabbe (K.U.Leuven)
- Centrale bibliotheek K.U.Leuven
- CRKC & museum Parkabdij
- KADOC
- Kunstpatrimonium K.U.Leuven
- M Leuven
- Provincie Vlaams-Brabant (kunst-, bibliotheek- en archiefcollectie)
- Stadsarchief Leuven
- Universiteitsarchief K.U.Leuven

Coördinatie en ondersteuning: Erfgoedcel Leuven, Beveiligingsbeleid en Commissie Veiligheid, Gezondheid en Milieu (K.U.Leuven), politie en brandweer Leuven.

Mechelen:

- Begijnhofkerk
- Het Firmament. (t)Huis voor figurenteater
- Joods Museum van Deportatie en Verzet
- Onze-Lieve-Vrouw over de Dijle kerk
- Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaal
- Sint-Katelijnekerk
- Sint-Pieter en Pauluskerk
- Speelgoedmuseum

Coördinatie en ondersteuning: Erfgoedcel Mechelen, politie en brandweer Mechelen.

In samenwerking met FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, en Optimit.

Meer info

Persmomenten:

- Gent: maandag 6 oktober, 11u, Stadsarchief (De Zwarte Doos), Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge
- Mechelen: dinsdag 7 oktober, 16u, Figurentheater De Maan, Minderbroedersgang 1 & 3, 2800 Mechelen
- Leuven: donderdag 9 oktober, 11u, abtskwartier Abdij van Park, Abdij van Park 7, 3001 Heverlee
- Antwerpen: maandag 13 oktober, 10u30, Sint-Pauluskerk, Veemarkt, Antwerpen

Perscontacten

- Annelies Lieten (Erfgoedcel Mechelen): annelies.lieten@mechelen.be, 015 29 49 18
- Claire Baisier (Erfgoedcel Antwerpen): claire.baisier@stad.antwerpen.be, 03 227 49 53 of 0474 930 911
- Tiny T'Seyen (Erfgoedcel Leuven): tiny.tseyen@leuven.be, 016 24 14 55 of 0473 73 96 68
- Wout De Vuyst (Erfgoedcel Gent/Gent Cultuurstad vzw): wout.devuyst@gent.be, 09 269 87 93 of 0477 13 83 76

- Leon Smets (consulent behoud en beheer, FARO. Steunpunt voor cultureel erfgoed vzw): leon.smets@faronet.be, 02 213 10 70
- Inge Vandijck (Optimit): inge.vandijck@optimit.be, 015 28 50 60